

O LUMINĂ MAI PUȚIN

Ion H. CIUBOTARU*

Apăsătoare poveri mi s-au așezat pe suflet în acest an neprielnic**. Și-au făcut loc una după alta, fără a-mi lăsa vreo clipă de răgaz, confirmând parcă spusele bătrânilor: „Nu-i pune, Doamne, omului în spate cât poate duce!” Când cineva în floarea vârstei părăsește această lume avem sentimentul unei ursite fără milă. Ordinea firii se tulbură, iar pierderea ne înfioară. Foarfecele neînduplecatei Athropos scrâșnește încă o dată, lăsându-ne impresia că se întâmplă ceea ce fusese scris undeva. Poate, dar tot nedrept este.

Nu-i firesc să se petreacă, atât de devreme, cineva care învăluia în lumină existența celor din jur; care oferea un sprijin, o mângâiere, o vorbă bună sau chiar întreaga rațiune de a fi multora dintre confrăți. L-am cunoscut bine pe Vasile Munteanu. Mi-a fost dat să petrecem împreună momente de neuitat. L-am cunoscut îndeaproape și l-am prețuit, fiind unul dintre cei mai buni studenți cu care am lucrat vreodată. Seriozitatea, omenia, discreția și altruismul erau calități care nu l-au părăsit nicicând. Cultiva prietenia în chipul cel mai desăvârșit și nu precupețea nimic din ceea ce știa că le-ar fi fost de folos altora. Așa era ca student, la fel a rămas și mai târziu, iar dacă soarta nu i-ar fi fost atât de potrivnică ar fi continuat să dăruiască.

Felul său de a fi purta pecetea unui bun simț funciar, cu care îl înzestraseră străbunii de pe acele binecuvântate meleaguri fălțicenene. A îndrăgit locurile copilăriei și adolescenței, care i-au ocrotit cei mai frumoși ani ai vieții, și a vibrat la sentimentul infinit al armoniei cosmice. Dar mai cu seamă oamenii i-au fost dragi. Oamenii aceia simpli, trudituri ai pământului, ale căror gânduri nu a conținut să le deslușească. Lumea satului îl fascina. Continuu să-l văd printre bucovinenii din împrejurimile Obcinei Mari sau alături de țărani istoviți de muncă din satele de câmpie ale Neamțului. Se apropia de ei atât de firesc și tăifășuia de parcă ar fi fost un om al locului. Îi învăluia cu un zâmbet cald, le descrețea frunțile cu o vorbă de duh, pentru ca încet-încet să-i călăuzească spre istorisirile esențiale.

---

* Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Iași – România.

** Text preluat din volumul postum Vasile Munteanu, *Pagini de etnografie. Studii, articole, comentarii*, Iași, Editura Palatul Culturii, 2012, p. 7-8.

Avea vocația cercetătorului de teren autentic și capacitatea de a se orienta, cu subtilitate și discernământ spre temele etnografice majore ori spre subiecte puțin investigate. Avea proiecte îndrăznețe și visa mereu la clipa când va putea să le închine toată pricepera și dăruirea lui sufletească. *Obiceiurile calendaristice, Meșteșugurile tradiționale, Muzeul în aer liber, Implicațiile etnologice ale patrimoniului muzeal ieșean* sunt doar câteva dintre acestea. Era la vârsta maturității științifice, când toate aceste planuri puteau deveni realitate.

Grijile vieții l-au îndepărtat vremelnice de Muzeul Etnografic al Moldovei, dar biroul lui din Palatul Culturii continua să-l regrete, ceea ce îl făcea să mărturisească adesea că abia aștepta să se întoarcă *acasă*. Dar și din funcția administrativă, pe care a ilustrat-o la modul exemplar, a continuat să vegheze la promovarea domeniului pe care îl îndrăgea. A susținut, moral și material, manifestări etnoculturale de prestigiu și a editat prețioase lucrări de etnologie, la loc de frunte situându-se restituirile din opera postumă a savantului Petru Caraman.

Într-unul din articolele sale (*Umbra pământului*), Dan Botta – un alt dispărut înainte de vreme – vorbește despre faptul că românul nu face din această lume o vale tristă: „Ci el contemplă uimit spectacolul ei. Pentru el, lumea e universul luminos. El identifică lumea luminii; *lume* derivă din latinescul *lumen*”. Și pentru Vasile, bucuria vieții – lumina era tot ceea ce conta. Prețuia petrecerile și sfaturile de taină, plimbările prin păduri, livezi și ulițe de sat. Se simțea bine în mijlocul mulțimii și alături de prieteni. Ar mai fi avut multe de spus și de îndreptat. Nu-i plăceau căderile melancolice, aceste uși prin care moartea ne dă târcoale. A încercat (și de multe ori a reușit) să îndrepte corabia acestei lumi către orizonturi optimiste, să rezolve nedreptăți și erori meschine. Celui plecat pe drumul fără întoarcere – „Dintr-o lume-ntr-alta,/ Dintr-o țară-ntr-alta,/ Din țara cu dor/ În cea fără dor,/ Din țara cu milă/ În cea fără milă” – să-i păstrăm amintirea vie și să-i pomem toate faptele bune.

Sunt oameni care ne stau la îndemână întotdeauna pentru un ajutor, pentru o confesiune sau un cuvânt de îmbărbătare. De cele mai multe ori aproape că nu observăm cât de mult contează aceștia pentru noi, cât de mult ne susțin eșafodajul vieții cotidiene. O glumă, un zâmbet, o mână întinsă, o ridicare din greu, gesturi discrete, pline de firesc, petrecute parcă de la sine. Când corabia acestora naufragiază lângă stânca morții, totul se înnegurează în jurul nostru. Abia atunci prețuim cu adevărat acel prieten constant și fidel.

La ora când sufletul său zbuțuit se pregătea să treacă, din vamă în vamă, în marea Liturghie a firii, fața i se înnegrirea, ca și cum ar fi vrut să ia cu sine toată amărăciunea celor dragi și să-i absolve de suferință. A plecat, lăsându-ne lumea mai săracă și mai tristă.